

Література:

1. Коваль О. Профтехосвіта має стати пріоритетом держави. URL: <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/khto-bude-vidbudovuvati-ukrajinu-pislja-vijni.html>.
2. Ткаченко В. Що таке дуальна освіта: її переваги та поширення в Україні. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/suspilstvo/20220616-shho-take-dualna-osvita-yiyi-perevagy-ta-poshyrennya-v-ukrayini/>.
3. Про вищу освіту: Закон України від 18 груд. 2019 р. №392-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

УДК 378.1**МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ
ДУАЛЬНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ**

*Кочина А.А., к.т.н., ст. викладач,
kochina.tsl@gmail.com*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Одна з головних проблем освіти на сучасному ринку праці полягає в тому, що якість підготовки випускників закладів освіти не завжди задовольняють підприємства профільного напрямку. Ця проблема пов'язана з тим, що майбутні фахівці в певних галузях отримують при навчанні в закладах освіти великий обсяг якісних теоретичних знань, при цьому не завжди мають можливість застосувати отримані знання на початку трудової діяльності. Відсутність належного обсягу практичних навичок стає перепорою для якісного та ефективного застосування отриманих знань в професійній діяльності на підприємствах. Серед методів який дозволяє усунути зазначену проблему та є найбільш ефективним для її рішення є дуальна форма здобуття освіти. Сутність дуальної форми навчання полягає в одночасному отриманні теоретичних та практичних навичок при навчанні у закладах освіти та навчання з отриманням практичних навичок безпосередньо на робочому місці відповідно до професійного напрямку на підприємстві. Це співпраця закладу освіти та певної установи, як правило, здійснюється на основі договору та надає можливість отримати певну кваліфікацію відповідно до обраного напрямку професійної діяльності.

Серед країн, які перші застосували дуальну форму навчання вважають Німеччину, в подальшому цю форму навчання почали застосовувати у Канаді, Австрії, Швейцарії та інших країнах. Застосування дуальної форми навчання не завжди ефективно для усіх

спеціальностей. Доцільно застосовувати даний підхід коли є можливість використовувати сучасну матеріально-технічну базу при навчанні у закладі освіти та підприємстві або установі.

Стосовно застосування дуальних форм навчання в Україні є позитивні результати коли роботодавець отримує висококваліфікованих фахівців вкладаючи в інфраструктуру закладів освіти. При цьому, обов'язковою умовою є необхідність відпрацювати на цьому підприємстві, що інвестувало в цей освітній проект певний строк.

Засновник дуальної форми навчання Німеччина проходила цей процес умовно в 3 етапи її реалізації, при цьому дуальна освіта в цій країні закріплена на законодавчому рівні. На першому етапі у 1969 р. було прийнято загальнонаціональний Закон про професійну освіту. В основі його покладено одержання професійної підготовки і кваліфікації на компетенційній основі відповідно до співробітництва між роботодавцями, профспілками й урядом [1, с. 21]. Для характеристики процесу професійно-технічного навчання було визначено класифікаційні особливості німецької системи освіти та основних стандартів. Було визначено терміни в професійних, освітніх і кваліфікаційних стандартів.

Другий етап 1999 р. характеризується прийняттям законів ВНЗ і їх створення на окремих територіях Німеччини. В рамках таких заходів в межах угод у галузі планування освіти та просування об'єктів і проектів наукових досліджень федеральний уряд та Землі можуть співпрацювати. При цьому, за загальними принципами вищої освіти федеральний уряд мав можливість отримати частину компенсації на конкуруючу законодавчу компенсацію для регулювання виплат і стипендій студентам. Але застосування дуальної системи в Німеччині не забезпечує потреби її економіки у підготовці кадрів. Лише 21% підприємств пропонують професійне навчання з 90% компаній, які мають дозвіл для навчання на виробництві. Для мобілізації ресурсів на професійну підготовку держава створює відповідну правову основу.

Третій етап починаючи з 2000 р. ознаменувався підписанням Болонської декларації. По теперішній час у Німеччині існують програми для навчання у різних галузях, серед найбільш затребуванні в інженерії – 39% та економіці – 32%. Підприємства зазвичай намагаються дотримуватися курсу на вузькоспеціалізовану професійну підготовку, що задовольняє сьогоденну потребу в

кадровому забезпеченні техніко-технологічного процесу і дає прибуток. Недолік такого підходу полягає в тому, що спеціаліст, який пройшов таке навчання, має обмежені можливості на ринку праці. Це пов'язано з попитом на гнучкого фахівця, компетентність якого дозволяє ефективно адаптуватися до змін у технологічних процесах. Досвід Німеччини свідчить, що для побудови професійних стандартів і учбових професійних програм потрібен новий дидактичний підхід до розробки структури професійного профілю.

Процес формування дуальної системи в Австрії стосовно системи освіти також складається з кількох етапів. На першому етапі системи освіти після закінчення початкової школи обирався тип загальноосвітньої школи чи гімназії, де готували учнів до вступу у ВНЗ. На другому етапі – підліткам віком 14 років дозволяли переходити в гімназії (загальноосвітні, з науковим нахилом із спеціалізацією в галузі економіки), після чого вступали в австрійські ВНЗ. Третій етап – це запровадження певних реформ (дворівнева гімназійна система освіти). Четвертий етап – це вступ Австрії до ЄС, організації нового типу школи, запровадження нових навчальних програм у співпраці гімназії та ВНЗ (як досвід з Німеччини, Швеції, Швейцарії та інших країн) [2].

В Австрії основна мета дуальної системи навчання полягає у перевазі в навчальному процесі за обраним фахом на підприємстві практичній частині. На ринку праці в Австралії дуже ціняться практичні знання, і тому студент зобов'язаний працювати на підприємстві протягом чотирьох років навчання, оскільки здійснюється оплата згідно з дуальною угодою між ВНЗ і підприємством. Він може йти на іншу роботу або вступати до ВНЗ тільки після закінчення угоди.

Швейцарія, яка є світовим лідером у сфері підготовки кваліфікованих робітників у галузі готельного бізнесу. За дуальною формою навчання готують висококваліфікованих здобувачів і пропонують широкий вибір спеціальностей, які затребувані на ринку праці понад 120 коледжів в країні. Студенти отримують знання з багатьох прикладних наук, а також практичні навички у сфері комунікації, управління людськими ресурсами, фінансів, продажу і маркетингу у межах дуальної програми. Працевлаштовані у провідних компаніях різних галузей по всьому світу практично усі випускники [3].

Активно дуальне навчання починає розповсюджуватись серед

країн Східної Європи у Польщі. Проте тільки невелика кількість вузів в основному з технічним профілем пропонує навчання за дуальною системою. При дуальній системі у Польщі пропонується 3 роки навчання на бакалавраті, за які студент не тільки відвідує лекції та заняття, а й отримує практичні знання, працюючи у відомій компанії, з якою співпрацює університет. Організація такого навчання залежить від університету, але, як правило, польські вузи встановлюють графік - 3 дні на роботі і 2 дні на заняттях. За роботу на підприємстві передбачається винагорода.

Серед учбових закладів, які працюють за дуальною формою навчання у Польщі, заслуговує уваги Міжнародний Університет Логістики та Транспорту у Вроцлаві. Для участі у дуальному навчанні на базі університету є 60 місць. Студенти працюють під час даної системи освіти у фірмах, які є партнерами це: Amazon Fulfillment Poland, Fleet Partners, CCC, Crusar, Hellmann, FF Fracht та інші. Наступний учбовий заклад це Політехніка Познанська, основні напрямки: автоматика і робототехніка, механіка і конструювання машин. У рамках програми фірми, з якими співпрацює університет, це: Phoenix Contact Wielkopolska, Volkswagen, STER, Solaris Bus & Coach, Blum Polska та інші. Польська система дуальної освіти, як і українська, ще недостатньо інституціоналізована. Але в ході свого розвитку поки що дуальна система не стала упорядкованим процесом із визначеною структурою відносин, ієрархією управління, правилами функціонування. Стосунки трьох учасників дуальної освіти: роботодавців, учбових закладів, учнів - не формалізовані належним чином, що ускладнює прогнозування соціальної взаємодії між ними, правове й організаційне закріплення форм їх поведінки. Тому найбільш актуальним на сучасному етапі є аналіз практики вироблення сучасних моделей і форматів мережевої взаємодії освітніх організацій і підприємств у підготовці робітників, стимулювання участі роботодавців у фінансуванні програм навчання професійних кадрів.

Література:

1. А. Віллі Петерсен, Йепсен Майк. Підхід і досвід розробки професійних стандартів в Німеччині. Флесенбург 2015. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/publication/wcms_735552.pdf.
2. Хюфнер К. Управління та фінансування вищої освіти в Німеччині. *Вища школа*. 2005. № 6. С. 97-117.

3. Абашкіна Н. В. *Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині*: монографія. Київ: Вища школа, 1998. 207 с.

УДК 378.1

ДУАЛЬНА ФОРМА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО РІШЕННЯ ЗАВДАНЬ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Кравцов М.М., к.т.н., доцент

Super-mikvich@ukr.net

Танакова М.Ю., здобувачка вищої освіти

Tanakova20@gmail.com

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Поняття «дуальна освіта в українській термінології з'явилося раптово та набирає шалених обертів. Оскільки такий педагогічний процес досить молодий, тому ще мало вивчений. Дуальність як методологічна характеристика професійної освіти передбачає співпрацю освітньої та виробничої сфери з підготовки фахівців певного профілю в рамках організаційно відмінних форм навчання. Дуальна форма здобуття вищої освіти – це можливість водночас навчатися в закладі освіти та працювати за фахом, переймаючи знання найкращих фахівців певної галузі виробництва. Це найкращі умови для старту кар'єри та професійного розвитку. Наразі є кілька сотень професій, які можна опанувати за дуальною системою освіти, і перелік таких професій постійно оновлюється. Під час навчання здобувачі працюють на підприємстві та отримують за свою роботу грошову винагороду, а після її закінчення – практичну роботу, до якої добре підготовлені. Дуальна система забезпечує плавний вихід у професійну діяльність, без стресу, неминучого для інших форм навчання через брак інформації та погану практичну підготовку. Це дозволяє не тільки навчитися виконувати конкретні професійні обов'язки, а й розвиває вміння працювати в команді, формує соціальні компетенції та відповідальність [1].

Дуальна форма професійно-технічної освіти на сьогоднішній день сприймається як освітній феномен, успішно адаптований до умов ринкової економіки. Потрібна нова форма підготовки спеціалістів, заснована на соціальному партнерстві підприємств і закладів вищої освіти. Дуальна форма навчання на початковому етапі навчання забезпечує набуття здобувачами цільової підготовки,